

ν' ἀποθάνω τῆς πείνης, χωρὶς τὴν παραγγελίαν τὴν ὁποίαν μ' ἐδώκατε». Ἀκούσασα τοὺς λόγους αὐτούς, ἡ λαίδη Σάρτερος ἔγεινε κάτωχρος. Τότε εἶδα ὅτι δὲν εἶχε ψιμμύθιον τὸ πρόσωπόν της, καὶ ὅτι ἡ ῥοδίνη χροιά της ἦτο ἐντελῶς φυσική. «Ποῦ λυπούμαι! πολὺ! ἐπιθύρουν, ὡς ἂν ἔπαιεν αὐτή. Ἀλλὰ δὲν ἤμπορῶ ἄρα γε. . . Διατί νὰ μὴν ἀγοράσετε; . . . Εἶμ' ἐταίμη νὰ σὰς δώσω ὅσα χρήματα χρειάζεσθε. . .» — «Μὲ συγχωρεῖτε, κυρία, ἀπήνητησα, δὲν χρειάζομαι ἐδῶ τίποτε ἦτο καθήκον μου νὰ σὰς παραστήσω τὴν ἀληθῆ τῶν πραγμάτων κατάστασιν, διότι ἀλλῶως θὰ ἐφαινόμην ἀναίσθητος εἰς τὴν εὐγένειάν σας· ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ σὰς ἀναγνωρίσω τὸ δικαίωμα νὰ μ' ἀγοράσετε ἐνδύματα, ὡς ἀγοράζετε τὰς στολὰς τῶν ὑπηρετῶν, οἵτινες παρατάσσονται εἰς τοὺς προθαλάμους σας. Ὅταν ἡ ἐργασία μου τελειώσῃ, εἰσθε κυρία νὰ μοῦ προσφέρετε ὡς ἀμοιβὴν ὅ,τι σεῖς καὶ οἱ φίλοι σας ἠθέλατε κρίνει εὐλογον. Ἄν τούναντίον δὲν εὐχαριστηθῆτε, οὐδεμίαν ζητῶ ἀμοιβήν. Θὰ μείνω πάντοτε ὀφειλέτης σας διὰ τὴν εὐχάριστον ἐργασίαν εἰς τὴν ὁποίαν θ' ἀσχοληθῶ ἐδῶ ἐπὶ ἓν ἔτος, μὴ ταραττόμενος ἀπὸ τὰς καθημερινὰς μερίμας, τὰς ὁποίας γεννᾷ ἡ πτωχεία». Ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως, ἡ λαίδη Σάρτερος ἠρέκθη νὰ μὲ χαιρετίσῃ, καὶ ἀπεσύρθη πολὺ φιλοφρόνως. Συνησθάνομην, τὸ ὁμολογῶ, ὅτι κατὰ τὴν συνέντευξιν ἐκείνην εἰς ἐμὲ ἀπέμεινεν ἡ ὑπεροχὴ, καὶ τοῦτο δὲν εἶνε μικρὸς θρίκμβος δι' ἄνθρωπον μὴ ἔχοντα φράκον. Οὐδέποτε, ἕως τότε, ἡ λαίδη Σάρτερος εἶχε φαντασθῆ, ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ ὑπάρχῃ εἰς τὸν κόσμον ἄνθρωπος χωρὶς ὑπηρετήν καὶ χωρὶς φράκον· τὴν βεβαίως δὲν θὰ μ' ἐκλάβῃ πλέον διὰ κανένα προμηθευτὴν τοῦ Λονδίνου, τῶν Παρισίων ἢ τῆς Βιέννης. Κανεὶς ἐξ αὐτῶν ἀναμφιβόλως δὲν θὰ εὐρίσκετο χωρὶς φράκον. Τὸ κατ' ἐμὲ, μὲ ἀρκεῖ ἓν κολόβιον ἀπὸ σάγγην διὰ τὸ θέρος, κ' ἓν ἄλλο ἀπὸ φαιὸν ἐπίκρονον διὰ τὸν χειμῶνα. Ἄς εἶχον μόνον τὴν καλωσύνην νὰ μὴ φθερίωνται!

[Ἐπεται συνέχεια].

Ἡ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ

κατὰ τὸ 1883

Ἐν τῇ κατ' αὐτὰς δημοσιευμένῃ Ἐπετηρίδι τοῦ ἐν Γαλλίᾳ Συλλόγου πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν ἐλληνικῶν σπουδῶν (*Annuaire de l' Association pour l' encouragement des études grecques en France*) περιλαμβάνεται διατριβὴ τοῦ ἡμετέρου κ. Δ. Βικέλα περὶ τῆς ἐλληνικῆς δημοσιογραφίας κατὰ τὸ 1883. Τὴν διατριβὴν ταύτην, μεταφρασθεῖσαν ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου συνεργάτου κ. Γ. Βιζυνοῦ, δημοσιεύομεν ἐν τοῖς ἐπομένοις. Σ.τ.Δ.

Ὁ συνάδελφος ὅστις προσδεύει σήμερον ἡμῶν μᾶς παρουσίασε πρὸ δωδεκαετίας ἀκριβῆ καὶ περιέργον ἔκθεσιν τῆς ιστορίας τοῦ τύπου

ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτῆς μέχρι τοῦ 1871. Μὴ ἔχων οὔτε τὴν πρόθεσιν, οὔτε τὴν ἀξίωσιν ν' ἀνιστορήσω ὅ,τι ὁ κ. μαρκήσιος de Queux de Saint-Hilaire τόσον καλῶς ἐξιστόρησεν, οὐχ ἤττον ἐνόμισα ἐνδιαφέρον νὰ προσθέσω οἰονεὶ συμπλήρωμά τι εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ, ἐξετάζων τὴν ἐνεστῶσαν τοῦ ἐλληνικοῦ τύπου κατάστασιν.

Ἡ Ἑλλὰς ἀπὸ τοῦ 1871 δὲν ἔμεινε στάσιμος. Τὰ σύνορά της κλύθησαν· ὁ πληθυσμὸς ἠῤῥησεν· αἱ πόλεις ἐμεγάλωσαν· ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον αὐτῆς ἔλαβον νέαν ἀνάπτυξιν· σιδηροδρόμοι κατασκευάζονται, ἤδη δ' ἀγγέλλεται ἡ προσεχὴς ἐγκαινιάσις τῆς ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Μέγαρον γραμμῆς καὶ τῆς ἀπὸ Βάλου εἰς Λάρισσαν· ἐν Κορίνθῳ ἐνασχολοῦνται ὅπως μεταβάλλωσι τὴν Πελοπόννησον εἰς νήσον· ἐν Λαυρίῳ ἐκμεταλλεύοντ' ἐκ νέου τοὺς θησαυροὺς τῆς γῆς· ἐν Βοιωτίᾳ ἀντιπιοῦνται ὑπὲρ τῆς γεωργίας τὰς ὑπὸ τῶν ὑδάτων τῆς Κωπαίδος κατεχομένης ἐκτάσεις. Ἡ βιομηχανικὴ αὐτῆ ἐξέγερσις καὶ ἡ διηνεκὴς τοῦ δημοσίου πλοῦτου αὐξήσις ἐπέτρεψαν εἰς τὴν κυβέρνησιν ν' ἀναγνωρίσῃ τὰ δάνεια τὰ συνομολογηθέντα ἐν Ἀγγλίᾳ, προτοῦ ἡ ἐπαναστατημένη Ἑλλὰς συγκροτηθῆ εἰς βασιλείον, καὶ —τὸ ἔτι σημαντικώτερον— μετὰ πολλῶν ἐτῶν ἔλλειμμα ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ κράτους ἐπετεύχθη ἐπὶ τέλους ἡ ἰσορροπία του.

Οὐχ ἤττον ἐπαισθητὴ τυγχάνει ἡ πρόοδος εἰς τὰ τῆς παιδείας. Ὁ ἀριθμὸς τῶν σχολείων καὶ τῶν μαθητῶν αὐξάνει ἀδιακόπως· τὰ ἐπιστημονικὰ σωματεῖα παρέχουσιν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον μαρτύρια τῆς δραστηριότητος αὐτῶν. Νέα τυπογραφεῖα ἰδρύονται ὅπου δὲν ὑπῆρχον μέχρι τοῦδε, τὰ δὲ παλαιὰ πολυπλασιασάσαντα τὰς ἐργασίας αὐτῶν ἐτελειοποιήθησαν εἰς βαθμὸν τιμῶντα ἀληθῶς τὴν ἐλληνικὴν τυπογραφίαν.

Ἐν τούτοις, ἐκ τοῦ ὅτι προουδεύουσιν οἱ ἐν Ἑλλάδι δὲν ἔπεται ὅτι καὶ προεχώρησαν τόσον, ὥστε νὰ μένωσιν εὐχαριστημένοι, συγκρίνοντες τὸ παρὸν πρὸς τὸ παρελθόν. Ἀπεναντίας ὅσῳ προσωτέρω χωροῦσι, τόσῳ μᾶλλον ἀνακαλύπτεται πρὸ αὐτῶν μακρὰ ἡ ὁδὸς, ἣν πρέπει ἀκόμη νὰ διανύσωσιν, ὅπως ἀφίχθῶσιν εἰς τὸ ἐπιθυμητὸν αὐτοῖς τέρμα. Καθ' ὅσον δὲ πλησιάζουσιν εἰς αὐτὸ, κατὰ τοσοῦτον αὐξάνει ἡ ἀνυπομονησία των, ὅπως ἀπομακρυνθῶσιν ὅσον τὸ δυνατόν τῆς ἀφ' ἧς ἐξέκίνησαν ἀφετηρίας. Οὕτως ὅσῳ πλειότερας ὁδοὺς κατασκευάζουσιν, τόσῳ μᾶλλον δυσανασχετοῦσιν ἀνακαλύπτοντες πόση ὀπισθοδρόμησις ὑπάρχει ἀκόμη ἐν ταῖς ἀποκέντρσις ἐπαρχίαις· ὅσῳ μᾶλλον πολλα-

1. *La Presse dans la Grèce moderne depuis l'Indépendance jusqu'au 1871* par M. le Marquis de Queux de Saint-Hilaire. Annuaire de 1871, pp. 147 - 179.

πλασιάζουσι τὰς μετὰ τῆς Δύσεως σχέσεις, τόσω πλειοτέρας ἐθνικὰς ἐλλείψεις ἀνακαλύπτουσιν ἐν ταῖς συγκρίσεσιν αὐτῶν, μεγαλοποιούντες συνεχῶς, ὁμολογητέον, καὶ τὰ πλεονεκτήματα τῆς ξένης, ἣν βλέπουσι μακρόθεν ἢ ἐπιπολαίως, καὶ τὰς ἐλλείψεις τῆς ἰδίας αὐτῶν χώρας, ἣν ὁρῶσιν ἐκ τοῦ ἐγγυτάτου.

Ὅ,τι συμβαίνει ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ, συμβαίνει καὶ ὡς πρὸς τὴν δημοσιογραφίαν. Ἐὰν αἱ τῶν Ἀθηνῶν ἐφημερίδες εἶναι σήμερον πολυαριθμότεραι καὶ σπουδαιότεραι ἢ κατὰ τὸ παρελθόν, δὲν ἐγένοντο διὰ τοῦτο καὶ ὄργανα δημοσίας γνώμης κεκτημένης τηλικούτου κύρους κ' ἐπιρροῆν, οἷον τὰ ἐν Γαλλίᾳ ἢ Ἀγγλίᾳ. Ἐὰν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ ταῖς νησιδίαις τοῦ Αἰγαίου ἀναφύονται νέα ἐκάστοτε φύλλα, εἰς οὐδὲν ἄλλο χρησιμεύουσιν ἐνίοτε, παρὰ εἰς τὸ νὰ ποιήσωσι καταφανέστερον πῶσον μικραὶ εἶναι αἱ ἀπικιτήσεις τοῦ πρὸς ὃ ἀπευθύνονται κοινοῦ.

Ἀλλὰ καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα ἡ δημοσιογραφία μετέχει οὐχ ἥττον τῆς γενικῆς προόδου τῆς γενομένης ἐν Ἑλλάδι. Ὅπως ἐκτιμήσῃ τις τὴν ἀληθῆ τῆς προόδου ταύτης ἐν γένει ἀξίαν, δέον νὰ παραβάλλῃ τὴν ἐλευθερὰν Ἑλλάδα οὐχὶ πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἢ τὴν Σμύρνην, ἀλλὰ πρὸς ἐκείνας τὰς ὑπὸ τὴν Τουρκίαν διατελούσας ἔτι ἐλληνικὰς ἐπαρχίας, ἐν αἷς οὔτε συνεχῆς μετὰ τῆς Εὐρώπης ἐπικοινωνία, οὔτε πολυάριθμοι ἀποικιαὶ ξένων ἐξασκοῦσι τὴν ἐκπολιτιστικὴν ἐπιρροήν, τὴν διαχειρομένην ἀνὰ τὰ μεγάλα κέντρα. Εἰς τὴν κατάστασιν τοιούτων ἐπαρχιῶν τῆς Τουρκίας θὰ εὐρίσκατο σήμερον ἡ Ἑλλάς, ἐὰν δὲν εἶχεν ἀνακτήσει τὴν ἐαυτῆς ἀνεξαρτησίαν πρὸ ἡμίσεος περίπου αἰῶνος. Τὸ πᾶν εἶναι νέον ἐν αὐτῇ καὶ πρόσφατον. Τοῦτο ἐπιτρέπεται, νομίζω, νὰ τὸ ἀνακαλῶμεν πάντοτε εἰς τὴν μνήμην, ὡς δικαίωσιν μὲν πρὸ τῶν κρινόντων ἡμᾶς, ὡς ἐνθάρρυνσιν μας δὲ, ὡς αἰτίας αἰτιώμεθα ἡμᾶς αὐτοὺς, ὅτι δὲν διεπράξαμεν ἀρκετὰ.

Ὁ κατάλογος, τὸν ὁποῖον ὁ κ. de Saint-Hilaire ἐξεπόνησε κατὰ τὸ 1871, περιεῖχεν ἐν συνόλῳ ἐβδομήκοντα ἐπτὰ ἐλληνικὰς ἐφημερίδας, ὧν δέκα ἐξεδίδοντο πέραν τῶν συνόρων τοῦ βασιλείου. Ὁ σημερινὸς κατάλογος (ὃν ἔχω λόγους νὰ θεωρῶ οὐχὶ ὅλως ἀνελλιπῆ) περιλαμβάνει ἑκατὸν πενήκοντα ἐφημερίδας, ὧν εἰκοσιπέντε ἐκδίδονται ἐκτὸς τῆς καθ' αὐτὸ Ἑλλάδος.

Ἐκ τῶν ἐξήκοντα ἐπτὰ φύλλων τῶν ἐκδιδομένων κατὰ τὸ 1871 ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ ἐλληνικοῦ κράτους, δώδεκα ἢ δεκατρία μόνον ἐπέζησαν μέχρι τῆς σήμερον. Ἐν τούτοις τὰ ἐκλιπόντα ἀντικατεστάθησαν ὑπ' ἄλλων πολυαριθμότερον· πολλὰ δὲ τῶν ἑκτοτε ἀναφύοντων φαίνεται ὅτι ἐρρίζωσαν καὶ ἀριθμοῦσιν ἤδη ἀρκετῶν ἐτῶν ὑπαρξίν. Ἀπ' ἐναντίας ἄλλα τινὰ εἰσὶν ὅλως διόλου ἀρτιφύη. Ὁ πρὸ ἐμοῦ

κατάλογος ἐφημερίδων τῆς πρωτεύουσας μόνης περιέχει τριάκοντα, τὸ πρῶτον αὐτῶν διανυσσάσας ἕτας, ἐκ τούτων δὲ πλέον ἢ τὸ ἡμισυ δὲν ἀντιπροσωπεύεται εἰμὴ διὰ τοῦ πρώτου αὐτῶν ἀριθμοῦ!

Τὸ ὅτι πολλὰ τῶν φύλλων τούτων εἰσὶν ἐφήμερα οὐδένα πρέπει νὰ ἐκπλήττῃ. Οὐδαμοῦ ἄλλοῦ δὲν εἶναι οὔτε ὁ τύπος τόσον ἐλεύθερος, οὔτε αἱ πρὸς δημοσίευσιν εὐκολαὶ μεγαλειτεροὶ ἢ ἐν Ἑλλάδι?

Οὐδὲν κωλύει τὴν ἔκδοσιν ἐφημερίδος. Ἐκαστος εἰμφορεῖ μὲ ὀλίγας τινὰς δραχμὰς ν' ἀπολαύσῃ τὴν εὐχαρίστησιν, ὅτι ἔθεσεν εἰς κυκλοφορίαν τὸν πρῶτον ἀριθμὸν. Διὰ τὴν ἐξακολούθησιν ὅμως χρειάζονται συνδρομηταί. Εὐτυχῶς δὲν εὐρίσκονται ἀρκετοὶ διὰ πάντας, οὕτω δὲ ἐπιτυγχάνεται ἡ διαλογὴ μεταξὺ βιωσίων καὶ μὴ.

Ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις δημοσιευομένων ἐφημερίδων δεκαπέντε εἶναι καθημεριναί· αἱ ἄλλαι ἐκδίδονται τρεῖς ἢ τετράκις τῆς ἐβδομάδος, τινὲς ἀπαξ ἢ δις ἡμέραν.

Αἱ τῶν ἐπαρχιῶν εἶναι ἐβδομαδικαί. Μόνον ἐν μεγαλειτέροις πόλεσιν, οἷαι ὁ Πειραιεὺς, ἡ Σύρος, ἡ Κέρκυρα, ὁ Βῶλος ὑπάρχουσιν ἐφημερίδες ἐκδιδόμεναι δις ἢ τρεῖς καθ' ἐβδομάδα.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπαρχιακῶν ἐφημερίδων ἠύξασε μεγάλως ἀπὸ τοῦ 1871. Ὁ κ. de Saint-Hilaire ἀναφέρει δέκα μόνον καθ' ἅπασαν τὴν Πελοπόννησον. Σήμερον ὑπάρχουν εἰκοσιδύο. Ἐν Σύρῳ ὑπῆρχον τότε ἑξ, σήμερον δέκα. Ἀνὰ τὰς λοιπὰς τοῦ Αἰγαίου νήσους δὲν ὑπῆρχεν οὐδεμία· τώρα ὑπάρχουν ἐν Ἄνδρῳ, Τήνῳ, Θήρῳ, Σίρῳ. Ἐκ Κερκύρας, ἔνθα τῷ 1871 δὲν ὑπῆρχον εἰμὴ τρεῖς, ἔχω πέντε ἐνώπιόν μου.

1. Ταῦτα ἐγράφοντο κατὰ Μάιον τοῦ 1883.

2. Ἰδοὺ τὸ σχετικὸν ἄρθρον τοῦ Συντάγματος τοῦ 1864:

Ἄρθρον 140. Ἐκαστος δύναται νὰ δημοσιεύῃ προφορικῶς, ἐγγράφως καὶ διὰ τοῦ τύπου τοὺς στοχασμούς του, τηρῶν τοὺς νόμους τοῦ κράτους. Ὁ τύπος εἶναι ἐλεύθερος. Ἡ λογοκρισία, ὡς καὶ πᾶν ἄλλο προληπτικὸν μέτρον ἀπαγορεύεται. Ἀπαγορεύεται ὡσαύτως ἡ κατάσχες ἐφημερίδων καὶ ἄλλων ἐντύπων διατριβῶν εἴτε πρὸ τῆς δημοσιεύσεως εἴτε μετ' αὐτῆν. Ἐπιτρέπεται δὲ κατ' ἐξαιρέσιν ἡ κατάσχες μετὰ τὴν δημοσίευσιν ἔνθα καὶ προσβολὴς κατὰ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ἢ κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ βασιλέως. Ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὥρων ἀπὸ τῆς κατασχέσεως, ὀφείλουσι καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς νὰ υποβάλλῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ δικαστικὸν συμβούλιον, καὶ τοῦτο ν' ἀποφανθῇ περὶ τῆς διατηρήσεως ἢ ἀρσεως τῆς κατασχέσεως. Ἄλλως ἡ κατάσχες ἀφεται αὐτοδικαίως. Ἀνακοπὴ κατὰ τοῦ βουλευματος ἐπιτρέπεται εἰς μόνον τὸν δημοσιεύσαντα τὸ κατασχέν, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὸν εἰσαγγελέα. Εἰς μόνον πολιτὰς Ἑλληνας ἐπιτρέπεται ἡ ἔκδοσις ἐφημερίδων.

Δὲν εἶναι τις ὑποχρεωμένος νὰ ζητήσῃ παρὰ τῶν Ἀρχῶν ἄδειαν πρὸς ἔκδοσιν ἐφημερίδος. Τὴν ζητοῦσιν ὅμως, ἐκ συνθηθείας, ἀπὸ τὴν Νομαρχίαν, ἥτις ποτὲ δὲν τὴν ἀρνείται. Τὰ ἐγκλήματα τοῦ τύπου ὑπάγονται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ἐνόρκων.

Ἡ Ζάκυνθος κέκτητ' ἐπίσης πέντε· ἡ Κεφαληνία δύο. Ἡ Λευκάς ἔχει καὶ αὐτὴ τὴν ἐφημερίδα τῆς.

Ἐν ταῖς νεωστὶ προσκτηθείσαις ἐπαρχίαις οὔτε τυπογραφεῖα οὔτε ἐφημερίδες ὑπῆρχον ἄλλοτε, ἐκτὸς μιᾶς μόνον, ἥτις ἐξεδίδετο μετὰ κόπου ἐν Τρικκάλοις. Σήμερον δημοσιεύονται ἕξ ἐφημερίδες ἐν Βώλῳ, ὧν δύο τοῦλάχιστον κατ' οὐδὲν ἀπολείπονται τῶν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ. Ἡ Λάρισα ἔχει τρεῖς· ἡ Καρδίτσα, τὰ Τρίκκαλα, ἡ Ἄρτα ἀνὰ μίαν. Μόλις ἀπῆρεν ὁ Τούρκος τὸν πόδα ἀπὸ τῆς χώρας, καὶ ἤρξατο νὰ ἐργάζηται ἡ τυπογραφία. Τοιαύτη ἡ πρώτη ἐκδήλωσις τῆς ἀνακτηθείσης ἐλευθερίας. Τὸ σχῆμα, ἡ σύνταξις, ἡ ἐκτύπωσις τῶν δημοσιευμάτων τούτων προδίδουσι διὰ τρόπου ἐνίοτε συγγινητικῷ τὸ κατεστευμένον τῆς διοργανώσεως αὐτῶν. Ἐν τῷ πρὸ ἐμοῦ ἀριθμῷ τῆς ἐφημερίδος τῆς Καρδίτσας ὁ διευθυντὴς ἐξαιτεῖται συγγνώμην, διότι δὲν ἐξέδωκε τὸ φύλλον κατὰ τὴν προηγηθεῖσαν ἐβδομάδα δι' ἑλλειψιν χάρτου. Ἐπειδὴ δὲ ὁ περιμενόμενος καθυστερεῖ ἔτι, στέλλει τὴν ἐφημερίδα πρὸς τοὺς συνδρομητὰς αὐτοῦ, ἐκτετυπωμένη ἐπὶ χάρτου τῆς γραφῆς. Ἐν Λάρισσῃ τὸ εἰς χεῖράς μου φύλλον ἐφημερίδος τινὸς, σατυρικῆς ὅμως, εἶναι τυπωμένον ἐπὶ χρωματιστοῦ χαρτίου.

Ἀνὰ τὴν Τουρκίαν ἑλληνικαὶ ἐφημερίδες ἐκδίδονται μόνον ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσι. Κατὰ τὸ 1871 ὑπῆρχον ἑπτὰ ἐν Κωνσταντινουπόλει. τὴν στιγμὴν ταύτην δὲν ὑπάρχουν παρὰ τέσσαρες μόνον. Ἀπ' ἐναντίας ἐν Σμύρῃ ἐκδίδονται σήμερον τρεῖς, ἐν τῷ 1871 ὁ κ. de Saint-Hilaire ἐσημεῖον μόνον τὴν ἀξιόλογον Ἀμάλθειαν, ἥτις, διανύουσα τὸ τεσσαρακοστὸν ἔκτον τῆς ζωῆς αὐτῆς ἔτος, εἶναι τὸ ἀρχαιότερον τῶν ἑλληνικῶν φύλλων. Ὡσαύτως ἔχει μίαν ἐφημερίδα καὶ ἡ Θεσσαλονίκη.

Αἱ ἐφημερίδες αὗται ἐκτυποῦνται εἰς σχῆμα μεγαλειότερον ἢ αἱ ἀθηναϊκαὶ συναδελφοὶ τῶν τούτου, διότι ἐκδίδονται μὲν ἐν μεγάλαις κεντροῖς πόλεσι, δὲν φοβοῦνται δὲ τὸν συναγωνισμόν, ὃν ἐνθαρρύνει ἐν Ἑλλάδι ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου. Ἄλλ' ὅμως, ἀπῆλλαγμένα τοῦ κινδύνου τούτου, τυγχάνουσιν ἐκπεθειμένοι εἰς τὴν λογοκρισίαν, ἥς τοὺς ὑφάλους καὶ σκοπέλους ἀναγκάζονται καὶ διδάσκονται ὑπὸ τοῦ συμφέροντος νὰ παρακάμπτωσιν. Ἐτερος λόγος τοῦ μεγαλητέρου τῶν σχήματος εἶναι τὰ ἐκ τῶν ἀγγελιῶν ὀφέλη. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀγγελιῶν εἶναι φυσικῶς τῷ λόγῳ σημαντικώτερος ἐν μεγάλαις πόλεσιν, αἱ δ' ἐφημερίδες ὠφελοῦνται ἐκ τῆς δημοσιεύσεως αὐτῶν τόσῳ μᾶλλον καθ' ὅσον αὗται εἰσιν ὀλιγαριθμότεραι.

Ἄλλὰ κ' ἐν Ἑλλάδι — ἐν Ἀθήναις, Σύρῳ, Βώλῳ, — ἡ ἀγγελία, ὁ μέγας οὗτος παράγων οἰκονομικῆς ἐπιτυχίας, καθίσταται ὁσημέραι κα-

ταληπτότερος καὶ χρησιμοποιεῖται ὑπὸ τῆς ἐφημεριδογραφίας. Ἄλλοτε, ἐκτὸς τῆς εἰσφορᾶς τῶν συνδρομητῶν, μόνον πηγὴν εἰσοδημάτων εἶχον αἱ ἐφημερίδες τὰς δικαστικὰς κοινοποιήσεις. Συνεχῶς ἐν τούτῳ καὶ μόνῳ ὑφίστατο ὁ λόγος τῆς ὑπάρξεως καὶ ὁ πόρος τῆς ζωῆς ἐφημερίδων τινῶν. Εἰς ταῦτα προσετίθετο ἐνίοτε καὶ τὸ προῖον τῶν ἐπὶ πληρωμῇ καταχωρίσεων, αἵτινες πότε μὲν ἦσαν διατριβαὶ προσεγγίζουσαι τῷ λιθέλλῳ, πότε δ' ἔπαινοι, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀμερόληπτοι, ἀπευθυνόμενοι πρὸς ζῶντας, ἢ καὶ νεκρολογίαι ἐγκωμιαστικαί.

Ἡ ἑλληνικὴ ἐφημερίς τῆς σήμερον δὲν καταφρονεῖ μὲν ὅλως διόλου τὰ τοιαῦτα εἰσοδήματα, ἐπιδιώκει ὅμως κατὰ προτίμησιν τὰς καθ' αὐτὸ ἀγγελίας. Μολαταῦτα ἡ σπουδαίτης αὐτῶν δὲν ἐκτιμᾶται ἀκόμη ὅσον ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἐν τινι ἐγχειριδίῳ Λογικῆς, ἐκδεδομένης ἐν Λονδίῳ, εἶδον παρατεθειμένον ὡς παραδειγμα συλλογισμοῦ παραλόγου τὸν ὑπολογισμόν ἐφημεριδογράφου βασιζόντος τὰς πιθανότητας τῆς ἐπιτυχίας αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συνδρομητῶν, ἀντὶ τῆς ἐκ τῶν ἀγγελιῶν προὑπολογιζομένης προσόδου. Ὁ Ἀγγλος λογικὸς ἠδύνατο νὰ εὕρῃ ἐν Ἑλλάδι πολλὰ παραδείγματα τοιοῦτον παραλογισμοῦ, παραλογισμοῦ, ὅστις δικαιολογούμενος σήμερον ἀκόμη, ἐλπίζομεν ὅτι θὰ ἐκλείψῃ ἐν τῷ μέλλοντι, ἐὰν κρίνωμεν ἐκ τοῦ αὐξάνοντος ἀριθμοῦ τῶν ἀγγελιῶν, τῶν πληρουσῶν τὴν τετάρτην σελίδα τῶν ἐφημερίδων μας.

Ἡ τετάρτη αὕτη σελὶς παρέχει οὐχὶ μικρὸν ἐνδιαφέρον ὑπὸ γλωσσικὴν ἐποψίν, καθ' ὅσον ὁ ἀναγγέλλων ἔμπορος οὐδαμῶς φροντίζει περὶ κλασσικῆς καλλιπεσίας. Τινὲς αὐτῶν, ἀπευθυνόμενοι προδήλως εἰς λογίους, ὅπως συστήσωσι τὰ ἐμπορεύματα ἢ τὴν βιομηχανίαν αὐτῶν, περιβάλλουσι τὰς πρὸς τὸ δημόσιον ἐκλήσεις τῶν μὲ φρασεολογίαν ἔχουσιν ἀξιώσεις γλαφυρότητας. Ἐφημερίδες τινὲς μάλιστα φαίνονται ἐπιδιώκουσαι τὴν ἀνύψωσιν τοῦ ὕφους τῶν ἀγγελιῶν τῶν. Ἄλλ' ἐν ταῖς περισσοτέραις οἱ πωληταὶ καλοῦσι τὰς πραγματείας μὲ τὸ ὄνομα ὑπὸ τὸ ὅποσον ζητοῦνται. Ἐπειδὴ δὲ τὰ πλεῖστα τῶν πραγμάτων τούτων ἢ ἐφευρέθησαν ἢ εἰσάγονται ἐκ τῆς ξένης, τοῖς ἀφῆνον συνεχῶς τὸ γαλλικὸν ἢ τὸ ἀγγλικὸν αὐτῶν ὄνομα, ὁσάκις δὲν τὸ παραφράζουσιν λέξιν πρὸς λέξιν δι' ἑλληνικῶν ἰσοδυναμῶν. Οὕτω, παρὰ τὸ *Μηχαναὶ δύο ἰσπων* εὐρίσκει τις *Κασμίριω φασοῦν καὶ Σιβιῶν* ὑπὸ τὴν ἀγγελίαν ἐργοστασίον *πίλων*, ἐνθα πωλοῦνται *καπέλα ψάθινα*, ἀναγινώσκειτε ὑπόσχεσιν ἀμοιβῆς εἰς τὸν ὅστις ἤθελεν εὕρῃ ἐσωκάρδιον παραπλανηθὲν ὑπὸ τινος παιδίου: *Ἀπολέσθη μικρὸν γελέκον*. κτλ.

Τὰ ἑλληνικὰ τῶν ἀγγελιῶν τούτων πολὺ θὰ

ἐξέπληττον τὸν ἀρχαῖον, ὅστις θὰ ἐπανήρχετο εἰς τὴν ζωὴν, ὅπως σκανδαλίζουσι πολλοὺς ἐν τῇ ξένῃ γνωστοὺς μοι ἑλληνοιστάς. Βεβαίως ὑπάρχει διαφορὰ εἰκοσιπέντε αἰῶνων μεταξὺ τῆς κλασσικῆς γλώσσης καὶ λέξεων, αἵαι τὸ *Λαμποπωλεῖον καὶ μοδίστα*, ἢ καὶ τοῦ καταλόγου τῶν τροφίμων τῶν ἐπιδεικνυμένων εἰς τὸ δεῖνα τῶν Ἀθηναίων παντοπωλεῖον.

Ἡ ξένη βιομηχανία ἀπευθύνεται πρὸς τοὺς Ἕλληνας καταναλωτὰς διὰ τῶν ἑλληνικῶν ἐφημερίδων. Ἐν τινι φύλλῳ τῆς Κερκύρας καὶ ἐν ἄλλῳ τῆς Θεσσαλονίκης εὐρίσκω τὴν ἀγγελίαν, ὅτι τὰ ἐν Παρισίοις καταστήματα τοῦ Printemps ἐπανάλαβον τὰς ἐργασίας των. Μυρεφὸς τις τῶν Παρισίων ἐγκωμιάζει ἐν αὐταῖς ἑλληνιστὶ τὸ ἀρωματικὸν τοῦ ὕδωρ Oporonax. Ἐν δὲ μικρᾷ τινι ἐφημερίδι τῆς Ἀνδρου ὑπάρχουν ἀγγελίαι ἧττον ἀξιόσυστατοι παρισινῶν ἰατρῶν, ἑλληνιστὶ καὶ αὐταὶ γεγραμμένοι.

Τὸ μᾶλλον εὐχάριστον εἶναι τὸ νὰ βλέπη τις πολλαπλασιαζομένης τὰς περι ἀτμοπλοικῶν ταξειδίων ἀγγελίας. Πρὸ τινῶν μόλις ἑτῶν ἐν μόνον ἀτμόπλοιοι ἐπλεε κατὰ δεκαπενθημερίαν ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Χαλκίδα τῆς Εὐβοίας. Σήμερον ἀναγγέλλονται καθημεριναὶ ἀναχωρήσεις ἀτμοπλοίων, διαπλεόντων τὸν Εὐριπον ὅπως ὑπάγωσι μέχρι Βάλου. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς διὰ θάλασσης συγκοινωνίας εἶναι οὐχ ἧττον ἀξιοσημείωτος μεταξὺ Πειραιῶς καὶ τῶν Κυκλάδων, ἢ τῶν αὐτῶν τῆς Πελοποννήσου. Μετ' ὀλίγον θὰ ἴδωμεν ἐν ταῖς ἐφημερίσι τὰ δρομολόγια τοῦ σιδηροδρόμου διὰ σταθμοὺς κλασσικὰ φέροντας ὀνόματα, προστιθέμενα εἰς τὰ νῦν δρομολόγια τῆς μικρᾶς γραμμῆς Ἀθηναίων Πειραιῶς καὶ Φαλήρου, ἢ εἰς τὰ τῶν ἀτμηλάτων ἰπποσιδηροδρόμων. Ἐν ταῖς ἐφημερίσι τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἢ τῆς Σμύρνης περιέχονται μὲν ἀγγελίαι τοιοῦτου εἶδους, ἀλλὰ τὰ τουρκικὰ τῶν σταθμῶν ὀνόματα οὐδὲν λέγουσιν εἰς τὴν τοῦ ἑλληνιστοῦ φαντασίαν.

Ἐκτὸς τῶν δύο ἀνωτέρω πόλεων καὶ τῆς Θεσσαλονίκης, οὐδεμία σχεδὸν ἑλληνικὴ ἐφημερίς ἐκδίδετ' ἐν ταῖς χώραις, ταῖς εἰς τὴν ἄμεσον δικαιοδοσίαν τοῦ Σουλτάνου ὑπαγομέναις. Ἡ ἡμιανεξάρτητος τῆς Σάμου ἡγεμονία κέκτηται ἀπὸ εἰκοσιν ἑτῶν ἀξιόλογον ἐφημερίδα συνώνυμον αὐτῇ. Ἡ Κύπρος ἔχει ἐπίσης τρεῖς ἑλληνικὰς ἐφημερίδας, ἀφ' ἧς ἐποχῆς περιήλθεν ὑπὸ τὴν διοίκησιν τῆς Ἀγγλίας. Ἄλλαι τρεῖς (καθ' ὅσον ἐγὼ γνωρίζω) δημοσιεύοντ' ἐν Κρήτῃ, ἀφ' ὅτου ἀπέκτησεν εἰδὸς τι αὐτονομίας, λίαν περιορισμένης δυστυχῶς, ὑπὸ τὴν ὀθωμανικὴν κυριαρχίαν.

Ἀνὰ τὴν Αἴγυπτον ἐκδίδονται τρεῖς ἑλληνικαὶ ἐφημερίδες, δύο καθημεριναὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, καὶ μία ἐβδομαδιαία ἐν Καίρῳ. Ὡσαύ-

τως ἐκδίδονται τρεῖς ἐν Ῥουμανίᾳ. Ἡ πρωτεύουσα τῆς ἀνατολικῆς Ῥωμυλίας Φιλιππούπολις ἔχει ἐπίσης μίαν ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστὶ γραφομένην. Τέλος ἐν Τεργέστη ἢ Κλειῶ καὶ ἡ Νέα Ἡμέρα ἐξακολουθοῦν πάντασι τιμῶσαι τὴν ἑλληνικὴν δημοσιογραφίαν.

Ἴδου ὁ κατάλογος πασῶν τούτων τῶν ἐφημερίδων. Ἐφ' ὅσον μοὶ ἦτο δυνατόν, ἐσημείωσα παρὰ τὸ ὄνομα μίαν ἐκάστης τὸ ἔτος, ὅπερ διανύει. Ὡς καὶ αὐτοὶ οἱ τίτλοι των μοὶ φαίνονται οὐχὶ ἐστερημένοι ἐνδιαφέροντος.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΑΘΗΝΩΝ.

Αἰὼν (ἔτος ἐκδόσ. 45) ¹. — Παλιγγενεσία (ἔ. ἐκδ. 21). — Ἀλήθεια (ἔ. ἐκ. 18). — Ἐθνικὸν πνεῦμα (ἔ. ἐκ. 14). — Ὁ Ἕλληνας λαὸς (ἔ. ἐκ. 13). — Ἀριστοφάνης ἔ. ἐκ. 11). — Ἐφημερίς (ἔ. ἐκ. 10). — Στοά (ἔ. ἐκ. 10). — Le messenger d' Athènes (ἔ. ἐκδ. 9). — Ὡρα (ἔ. ἐκ. 8). — Νεῖα Ἰδέξι (ἔ. ἐκ. 6). — Τηλέγραφος (ἔ. ἐκ. 6). — Journal d' Athènes (ἔ. ἐκ. 5). — Ἀσμοδαῖος (ἔ. ἐκ. 5). — Ῥαμπάγας (ἔ. ἐκ. 5). — Ἡμερήσια Νεῖα (ἔ. ἐκ. 5). — Πρωῖα (ἔ. ἐκ. 5). — Μὴ χάνεσαι (ἔ. ἐκ. 4). — Ἡ Ἐλευθερία (ἔ. ἐκ. 3). — Ἐφημερίς τῆς Κυβερνήσεως (ἔ. ἐκ. 3). — Νεῖα Ἐφημερίς (ἔ. ἐκ. 2). — Παληάνθρωπος (ἔ. ἐκ. 2). — Πολίτευμα (ἔ. ἐκ. 1). — Ἡλιος (ἔ. ἐκ. 1). Γλωσσοκοπᾶνα (ἔ. ἐκ. 1). — Καρτερία (ἔ. ἐκ. 1). — Μασκαράς (ἔ. ἐκ. 1). — Ὑπερασπιστὴς τοῦ Λαοῦ (ἔ. ἐκ. 1). — Ἐφημερίς γνωστοποιήσεων (ἔ. ἐκ. 1). — Τοξότης (ἔ. ἐκ. 1). — Κῆπος (ἔ. ἐκ. 1). — Παγκλαστίτις (ἔ. ἐκ. 1). — Ὁ Ῥωμῆος (ἔ. ἐκ. 1). — Παπαγάλος (ἔ. ἐκ. 1). — Γαϊδαρος (ἔ. ἐκ. 1). — Ὁ Οἰκονομολόγος (ἔ. ἐκ. 1). Ἐρμῆς (ἔ. ἐκ. 1).

Ἐκτὸς τῶν τελευταίων τούτων, αἵτινες εἶναι ὅλως διόλου πρόσφατοι, μοὶ ἀναγγέλλουσι καὶ τὴν ἐκδοσιν τῶν ἐπομένων, δὲν μοὶ λέγουσιν ὅμως πόσαι ἠδυνήθησαν νὰ χωρήσουσι πέραν τοῦ πρώτου ἀριθμοῦ των.

Αὐλαία — Γελασίνοσ — Δελφοὶ — Ἐθνικὴ δύναμις — Ἐργατικὸς σὺνδεσμος — Ἴρις — Καλιγούλας — Μηνύτωρ — Τραμποῦκος — Φάλαγξ — Φασαρίας — Ἐλικῶν — Ἐσπέρα — Ἐσπερος — Λόγος — Χριστοκράτης — Τρακατροῦκα.

Ἐν Πειραιεὶ ἐκδίδονται δύο ἐφημερίδες «Ἀμερόληπτος» καὶ «Βυζαντινὴ Τραγέλαφος»².

¹ Ἡ δημοσίευσίς τοῦ φύλλου τούτου διεκλήθη δις. Ἐν τῷ παρόντι διανύει τὴν τρίτην αὐτοῦ περίοδον.

² Σημ. τ. Ἐ. — Πλὴν τούτων, ὧν ἡ ἐκδοσις διεκόπη ἔκτοτε, ἐκδίδονται τακτικῶς πρὸ πολλοῦ καὶ ἄλλαι ἐφημερίδες δύο, ἡ «Σφαῖρα» καὶ ἡ «Πρόνοια».

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΤΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ.

1. ΚΥΚΛΑΔΕΣ.

Ἐν Σύρω. Χρηματιστήριον (ἔτος ἐκδόσεως 20).—Πατρίς (ἔ. ἐκ. 18).—Πανόπη (ἔ. ἐκ. 13).—Ἐρμῆς (ἔ.ἐκ. 10).—Φανός (ἔ.ἐκ.6).—Ἀνατολή (ἔ. ἐκ. 3).—Φρεκῦδης (ἔ. ἐκ. 2).—Ναυτίλος (ἔ. ἐκ. 2).—Ἀπόστρατος Ἕλλην (ἔ. ἐκ. 1).—Ἐκκλησιαστής (ἔ. ἐκ. 1).

Ἐν Σίφω. Σίφνος (ἔ. ἐκ. 3).

Ἐν Ἀνδρῶ. Ἄνδρος (ἔ. ἐκ. 6).—Συζή-
τησις (ἔ. ἐκ. 4).

Ἐν Τήνῳ. Ἠχώ τῆς Τήνου (ἔ. ἐκ. 1).

2. ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ.

Ἐν Πάτρας. Ἡ Ἑλληνική Ἐπανάστα-
σις (ἔτος ἐκδόσεως 10).—Ἐμπορικός Παρα-
τηρητής (ἔ. ἐκ. 5).—Φορολογούμενος (ἔ. ἐκ.
3).—Φανός (ἔ. ἐκ. 3).—Ἐργάτης (ἔ. ἐκ. 2).
—Ἐπὶ τὰ πρόσω (ἔ. ἐκ. 1).

Ἐν Αἰγίῳ. Σημερινοὶ καιροὶ (ἔ. ἐκ. 4).

Ἐν Τριπόλει. Ἀρκαδία (ἔτος ἐκδόσεως
27).—Τρίπολις (ἔ. ἐκ. 5).—Πολίτης (ἔ. ἐκ.
2).—Ἀναμόρφωσις (ἔ. ἐκ. 1).—Ἐργάτης
(ἔ. ἐκ. 1).

Ἐν Ναυπλίῳ. Ἀργολίς (ἔ. ἐκ. 19).—
Ἀνεξαρτησία (ἔ. ἐκ. 10).

Ἐν Γυθείῳ. Λακωνία (ἔ. ἐκ. 4).

Ἐν Πύργῳ. Ἐλεγχος (ἔ. ἐκ. 3).

Ἐν Ἄργει. Δαναός (ἔ. ἐκ. 1).

Ἐν Καλάμαις. Ἀνόρθωσις (ἔ. ἐκ. 1)
—Πηγὴ (ἔ. ἐκ. 1).

Ἐν Κορίνθῳ. Ἰσθμὸς τῆς Κορίνθου (ἔ.
ἐκ. 1).—Κορινθιακὸς Ἀστὴρ (ἔ. ἐκ. 1).

Ἐν Φιλιατροῖς. Μπερλίνα (ἔ. ἐκ. 1).

3. ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΕΥΒΟΙΑ.

Ἐν Λαμείῳ. Φωνὴ τοῦ Λαοῦ (ἔ. ἐκ. 21).
—Εὐνομία (ἔ. ἐκ. 5).—Φθιώτις (ἔ. ἐκ. 1).

Ἐν Μεσολογγίῳ. Δυτικὴ Ἑλλάς (ἔ.ἐκ.10).

Ἐν Χαλκίδι. Εὐριπος (ἔ. ἐκ. 18).—
Σημαία (ἔ. ἐκ. 2).

4. ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ.

Ἐν Κερκύρῳ. Φωνὴ (ἔ. ἐκ. 20).—Ἐ-
πόπητις (ἔ. ἐκ. 6).—Ῥήγας ὁ Φερραῖος (ἔ. ἐκ.
3).—Οἱ ἐργάται (ἔ. ἐκ. 2).—Φιλόπατρις
(ἔ. ἐκ. 1).

Ἐν Ζακύνθῳ. Ἐλπίς (ἔ. ἐκ. 9).—Ἐ-
ξεταστής (ἔ. ἐκ. 1).—Κραυγὴ (ἔ. ἐκ. 1).—
Νέα Γενεὰ (ἔ. ἐκ. 1).—Φυτιτόκα (ἔ. ἐκ. 1).

Ἐν Κεφαλληνίῳ. Ἡ Ἐπαγρῦπνησις (ἔ.
ἐκ. 11).—Νέα Κεφαλληνία (ἔ. ἐκ. 1).

Ἐν Λευκάδι. Ἐλευθερία (ἔ. ἐκ. 1).

5. ΠΙΠΕΡΟΣ ΚΑΙ ΘΕΣΣΑΛΙΑ.

Ἐν Βόλῳ. Θεσσαλία (ἔ. ἐκ. 4).—Φωνὴ
τοῦ Λαοῦ (ἔ. ἐκ. 2).—Ἀστὴρ τῆς Θεσσαλίας
(ἔ. ἐκ. 2).—Βόλος (ἔ. ἐκ. 1).—Βλάξ (ἔ. ἐκ.
1).—Σατανᾶς (ἔ. ἐκ. 1).

Ἐν Λαρίσση. Ζερζεβούλης (ἔ. ἐκ. 1).—
Κόρχκας (ἔ. ἐκ. 1).—Ἀστὴρ τῆς Θεσσαλίας
(ἔ. ἐκ. 2).

Ἐν Καρδίττῳ. Καρδίτσα (ἔ. ἐκ. 2).

Ἐν Τρικκάλοις. Φάρος τοῦ Ὀλύμπου
(ἔ. ἐκ. 27).

Ἐν Ἄρτῳ. Ἄρτα (ἔ. ἐκ. 2).

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΑΙ

ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑΧΟΥ.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει. Βυζαντίς (ἔ.
ἐκ. 28).—Νεολόγος (ἔ. ἐκ. 17).—Αὐγὴ (ἔ.
ἐκ. 3).—Ἀνατολικὸς ἀστὴρ (ἔ. ἐκ. 3).¹

Ἐν Σμύρνῃ. Ἀμάλθεια (ἔ. ἐκ. 46).—
Νέα Σμύρνη (ἔ. ἐκ. 13).—Ἀρμονία (ἔ. ἐκ. 3).

Ἐν Θεσσαλονίκῃ. Φάρος τῆς Μακεδο-
νίας (ἔ. ἐκ. 8).

Ἐν Σάμῳ. Σάμος (ἔ. ἐκ. 20).

Ἐν Κρήτῃ. Πατρίς (ἔ. ἐκ. 2).—Ῥα-
δάμανθος (ἔ. ἐκ. 2).—Μίνως (ἔ. ἐκ. 3).

Ἐν Κύπρῳ. Ἀλήθεια (ἔ. ἐκ. 3).—Κί-
τιον (ἔ. ἐκ. 3).—Στασίνος (ἔ. ἐκ. 3).

Ἐν Ἀνατολικῇ Ῥωμυλίᾳ. Φιλιπ-
πούπολις (ἔ. ἐκ. 5).

Ἐν Βουκουρεστίῳ. Ἴρις (ἔ. ἐκ. 17).
—Σύλλογοι (ἔ. ἐκ. 11).

Ἐν Σουλινᾷ. Δουναβίς (ἔ. ἐκ. 2).

Ἐν Καῖρῳ. Καίρον (ἔ. ἐκ. 10).

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Ἐλπίς (ἔ. ἐκ. 10).
—Ὀμόνοια (ἔ. ἐκ. 3).

Ἐν Τεργέστῃ. Κλειῶ (ἔ. ἐκ. 22).—Ἡ-
μέρα (ἔ. ἐκ. 29).—Ἐμπορικός Ταχυδρόμος
(ἔ. ἐκ. 2).

Ἐν τῷ ἀνωτέρῳ καταλόγῳ παρατηρεῖ τις
πληθὺν παραξένων συνεχῶς τίτλων δηλούντων
σατυρικὰ φύλλα.

[Ἐπεται τὸ τέλος]

Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ.

Ο ΑΜΠΟΥ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ

Ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ διαπρεποῦς κριτικοῦ Fran-
cisque Sarcey δημοσιευθεισῶν ἀναμνήσεων περὶ
τοῦ ἐν Παρισίοις École Normale, ἐν ᾧ ἐσπού-
δασαν πλεῖστοι τῶν ἐπισημοτάτων σήμερον
Γάλλων συγγραφέων, σταχυολογοῦμεν τὰ ἐπό-

1. Πρὸς τοῦτοις ἐκδίδεται ἐν Κωνσταντινουπόλει με
χαρακτήρας ἑλληνικοῦς, ἀλλ' εἰς τουρκικὴν γλῶσσαν, ἡ
"Ἀνατολή". Ἡ ὀθωμανικὴ κυβέρνησις πρό τινων ἐτῶν
ἐξέδιδεν ἐν Ἰωαννίνοις καὶ Ἀδριανουπόλει διγλώσσους
ἐπισήμους ἐφημερίδας ἑλληνιστὶ καὶ τουρκιστὶ γραφο-
μένας. Δὲν ἤδυνήθη νὰ πληροφορηθῶ, ἐν τὰ φύλλα
ταῦτα ἐξακολουθοῦσιν ἐκδιδόμενα. Εἰς ταύτας προσθε-
τέον μίαν ἑλληνοτουρκικὴν ἐφημερίδα καθ' ἑβδομάδα
ἐκδιδομένην ὑπὸ τῆς "Religious Tract Society" τοῦ
Λονδίνου κατὰ τὴν ἔκθεσιν τῆς εταιρείας ταύτης (1883,
σελ. 103).